

POSTUPANJE DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA PROTIV POČINITELJA KAZNENIH DJELA RATNIH ZLOČINA POČINJENIH U LOGORIMA I ZATVORIMA TIJEKOM DOMOVINSKOG RATA

Državno odvjetništvo kontinuirano radi na otkrivanju i procesuiranju počinitelja kaznenih djela ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata. Radi se o kompleksnim predmetima koji zahtijevaju specifična stručna znanja, dugotrajna, iscrpna istraživanja radi prikupljanja potrebnih dokaza, pronalaženja mogućih svjedoka, proučavanje opsežne dokumentacije, suradnju i zajednički rad s drugim državnim tijelima i institucijama.

Niti jedan ratni zločin zbog žrtava, istine i neopterećene budućnosti ne može ostati nekažnjen i niti jedan počinitelj ratnog zločina ne smije ostati neprocesuiran. Stoga je za procesuiranje ratnog zločina pred nadležnim sudom nužno prikupiti dokaze koji upućuju na krivnju počinitelja, bilo da je okrivljenik sam počinio ratni zločin ili da ga je naredio.

Od kaznenih postupaka protiv počinitelja ratnih zločina izdvojili smo predmete kaznenih djela počinjenih u logorima i zatvorima. Međunarodno ratno i humanitarno pravo iz kojeg izdvajamo članak 4. Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima od 12. kolovoza 1949. definira tko su ratni zarobljenici te propisuje dozvoljeno zadržavanje zarobljenika. Međutim, sva pravila međunarodnog prava, zabranjuju represalije prema ratnim zarobljenicima, svako nasilje protiv života i tijela zarobljenika, uzimanje talaca, povrede osobnog dostojanstva, osobito uvredljivo i ponižavajuće postupanje prema ratnim zarobljenicima i slične protupravne radnje.

Kako je hrvatska javnost nedovoljno upoznata s radom i postupcima koji se vode ili su vođeni, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske u nastavku prikazuje ažurirane podatke **sa stanjem na dan 1. kolovoza 2020.** koji se odnose na otkrivanje i procesuiranje ratnih zločina počinjenih u logorima i zatvorima tijekom Domovinskog rata.

Rad se na predmetima ratnih zločina, pa tako i navedenom grupom predmeta, tijekom godina mijenjao s ciljem što veće specijalizacije. U četiri županijska državna odvjetništva i to u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, u kojim gradovima su i sjedišta specijaliziranih sudova, ustanovljeni su posebni odsjeci za ratne zločine, u kojima rade tužitelji specijalizirani za postupanje u ovim predmetima. Na isti je način i Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske organiziralo rad na ovim predmetima u policijskim upravama, jer prema Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima, između ostalih, dužnost je policijskih službenika i otkrivanje i prikupljanje potrebnih podataka o počinjenim kaznenim djelima i počiniteljima, kao i traganje za počiniteljima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti i njihovo dovođenje nadležnim tijelima. Osim s policijom, tužitelji u istraživanju surađuju i s nadležnim sigurnosnim agencijama, vojnom kriminalističkom policijom, udrugama koje se bave ratnim zločinima te s arhivima i drugim potencijalnim imateljima dokumenata i informacija nužnih za procesuiranje. Također se kontinuirano pribavljaju potrebni podaci i dokazi iz baze podataka Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove u Den Haagu. Uz ovo, neizostavan dio istraživanja ovih kaznenih djela jest i korištenje mehanizama za suradnju s tužiteljskim uredima u regiji, imajući u vidu regionalnu dimenziju ovih kaznenih djela, radi čega je Državno

odvjetništvo Republike Hrvatske s tužiteljstvima u regiji potpisalo sporazume i protokole o razmjeni informacija.

Zbog specifičnog načina rada na ovim predmetima, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske donijelo je niz uputa o radu te su svi predmeti ratnih zločina, sukladno Zakonu o primjeni statuta međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava, preneseni na postupanje u četiri ranije navedena specijalizirana državna odvjetništva, koja su sada isključivo nadležna za postupanje u predmetima ratnih zločina. Ovakvom organizacijom rada postiže se visok stupanj specijaliziranosti, koncentracija kadrovskih kapaciteta, učinkovitije povezivanje dokaza, počinitelja i žrtava, ali i optimalna kontrola i nadzor nad provođenjem izvida. Istodobno se izbjegava rasipanje resursa na proučavanje mogućeg istovjetnog i relevantno povezanog dokaznog materijala.

U nastavku se daje prikaz značajnijih predmeta zbog kaznenih djela ratnih zločina počinjenih u logorima i zatvorima tijekom Domovinskog rata, kako onih na području Republike Hrvatske, tako i onih počinjenih izvan njezina područja na štetu pretežito hrvatskih državljana.

Procesuirani ratni zločini počinjeni u logorima i zatvorima izvan Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata

I. Na području današnje Republike Srbije

1. Postupci dovršeni osuđujućim presudama

Po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku, Županijski sud u Osijeku je 1997. godine proglasio krivim I. V., čuvara u **logoru Stajićevo i Begejci**, izrekavši mu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, koja je presuda potvrđena presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 1999. godine. Okružni sud u Beogradu 2007. godine priznao je ovu presudu Županijskog suda u Osijeku u postupku transfera osuđenika radi nastavka izdržavanja kazne zatvora u Republici Srbiji.

Po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku, Županijski sud u Osijeku je 1999. godine osudio S.B., čuvara u **logoru Stajićevo**, izrekavši mu kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.

Na temelju optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru kojom se teretio Ž.A. da je kao kapetan I klase tzv. JNA, u zarobljeničkom **logoru Sremska Mitrovica** ispitivao i fizički zlostavljao zarobljene pripadnike Zbora Narodne Garde i civile, među kojima F.K., H.M., I.M., I.B. i P.S., Županijski sud u Vukovaru 2000. godine proglasio ga je krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 7 godina, koja je presuda potvrđena presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske donesenom iste godine.

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru podiglo je optužnicu protiv S.G. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog u zarobljeničkom logoru u **Sremskoj Mitrovici** nečovječnim postupanjem prema zarobljenom H.M. Županijski sud u Vukovaru ga je 2002. godine proglasio krivim te je pravomoćno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 3 godine.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je podiglo optužnicu protiv M.C., Lj.M. i M.K. da su krajem veljače 1992., u zarobljeničkom logoru u **Sremskoj Mitrovici**, nečovječno postupali prema ratnim zarobljenicima i nanosili im ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja. Taj predmet je sukladno Sporazumu o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida dostavljen Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije koje je preuzelo kazneni progon protiv M.C. Viši sud u Beogradu je 2015. godine donio presudu kojom je prihvatio sporazum o priznanju kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, zaključen između M. C. i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije i osudio optuženika na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci.

2. Postupci pred sudovima

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je 2011. godine, nakon provedene složene i opsežne istrage, podiglo optužnicu protiv A. V. i M. Ž. da su, nakon što su po naredbi Uprave bezbednosti tadašnjeg Saveznog sekretarijata za narodnu obranu osnovani logori za ratne zarobljenike u mjestima na teritoriju Srbije i Hrvatske - **Begejci, Stajićevo, Sremska Mitrovica**, Niš i Stara Gradiška; A.V. kao načelnik navedene Uprave za stvarne zapovjednike logora postavio sebi podređene pripadnike i oficire organa bezbednosti te pripadnike drugih postrojbi i poslao ih na ispitivanje ratnih zarobljenika, iako je znao da te njemu podređene osobe postupaju suprotno normama međunarodnog prava, ubijaju ih, muče i da prema zatočenim civilima i zarobljenicima nečovječno postupaju, ništa nije poduzeo da se takva ponašanja suzbiju i počinitelji kazne, pristajući time na protupravne radnje i njihove posljedice. M.Ž. da je kao potpukovnik JNA i pripadnik organa bezbednosti, na napuštenom poljoprivrednom imanju u blizini mjesta Begejci i na napuštenoj stočnoj farmi u blizini mjesta Stajićevo u Srbiji, po naredbi okrivljenog A.V. i kao njemu podčinjeni, organizirao osnivanje logora u koje su, protivno normama međunarodnog ratnog i humanitarnog prava, dovodili protupravno zatočene civilne osobe i zarobljene pripadnike oružanih snaga Republike Hrvatske. Tereti ga se da je kao stvarni zapovjednik logora, znajući da u logorima ubijaju, muče i da se prema zatočenim civilima i zarobljenicima nečovječno postupaju, nije učinio ništa da se takva postupanja spriječe i počinitelji kazne pristajući time da se protupravne radnje prema zatočenim civilima i ratnim zarobljenicima i dalje čine. Uslijed opisanih protupravnih radnji obojice okrivljenika veći broj zatočenih civilnih osoba i ratnih zarobljenika je zadobio teške i po život opasne ozljede s posljedicama trajnog narušenja zdravlja, dok je više žena sustavno silovano i seksualno zlostavljano.

Protiv M.Ž. je u kolovozu 2013. postupak obustavljen zbog njegove smrti.

Kako optuženici imaju prebivalište na području Republike Srbije, ovaj je predmet po pravomoćnosti optužnice, sukladno Sporazumu o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida

dostavljen Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije radi poduzimanja kaznenog progona, no isto nije prihvaćeno i sada se postupak vodi u odsutnosti optuženika pred Županijskim sudom u Osijeku te je rasprava u tijeku.

3. *Obustave postupka*

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru optužilo je 2002. godine M.Ž. zbog postupanja u logoru u **Sremskoj Mitrovici** prema zarobljenom civilu I.P., ali je kazneni postupak obustavljen, jer nije bilo dovoljno dokaza da su se u radnjama okrivljenika ostvarila obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Također, Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru 2002. godine podiglo je optužnicu protiv V.S. zbog fizičkog zlostavljanja zarobljenog pripadnika civilne zaštite F.K. u logoru u **Sremskoj Mitrovici**, koji postupak je zbog smrti okrivljenika obustavljen 2006. godine.

II. Na području današnje Republike Crne Gore

Županijsko državno odvjetništvo u Dubrovniku je 1992. godine podnijelo istražni zahtjev protiv većeg broja osoba zbog osnovane sumnje da su kršeći odredbe međunarodnog prava mučili i nečovječno postupali prema ratnim zarobljenicima u **logoru Morinj**. U odnosu na devet osoba istraga je obustavljena zbog nedostatka dokaza. Nakon što je utvrđeno da šestorica okrivljenika prebivaju na području Crne Gore i imaju državljanstvo te države, zbog čega neće biti izručeni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, na temelju Sporazuma o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida kojeg su Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore potpisali u srpnju 2006., tom je tužilaštvu dostavljen dokazni materijal na temelju kojega je pred Višim sudom u Podgorici 2008. godine podignuta optužnica protiv M.G., Z.T., I.G., Š.L., I.M. i B.G. Četvorica okrivljenika su osuđena na kazne zatvora u ukupnom trajanju od 12 godina, dok su dvojica okrivljenika oslobođena optužbi.

Na temelju te presude Crna Gora je isplatila odštete zarobljenim logorašima. Županijsko državno odvjetništvo u Splitu još uvijek vodi istragu protiv trojice osumnjičenika.

III. Na području Bosne i Hercegovine

1. *Postupci dovršeni osuđujućim presudama*

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu podiglo je optužnicu protiv M. G. te ga je Županijski sud u Splitu u lipnju 2000. proglasio krivim zbog kršenja odredbi međunarodnog humanitarnog prava koje je počinio kao zapovjednik tzv. vanjske straže u **logoru Manjača**, izrekavši mu kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

Po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Dubrovniku Županijski sud u Dubrovniku u rujnu 2000. proglasio je krivim B. Lj., zapovjednika sabirnog centra–**logora Bileća**, zbog kršenja međunarodnog prava prema zarobljenicima te mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 14 godina, dok je u istom kaznenom predmetu istraga obustavljena protiv M.S., B.B. i P.B., a u odnosu na M.N. i D.V. istraga je trenutno u prekidu zbog nedostupnosti okrivljenika nadležnim tijelima Republike Hrvatske.

Po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Rijeci I.J. je 2009. godine pravomoćno osuđen na na sedam godina zatvora zbog ratnih zločina počinjenih u **centrima Drmeljevo, Dubrave, Nepeke i Batnoga**, na način da je zatočenike fizički i psihički zlostavljao, izložio nečovječnom postupanju, dok je dvije zatočenice logora silovao.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci je 2014. godine podiglo optužnicu protiv B.Ć. da je na području **Velike Kladuše**, kao upravnik **sabirnog centra – logora Drmeljevo**, zatvarao civile među kojima je bilo djece, žena, trudnica, invalida kao i muškaraca svih starosnih dobi, a koji su bili smatrani protivnicima uspostavljene tzv. „Autonomne pokrajine Zapadna Bosna“. U logoru su zatvorenike on osobno i njegovi čuvari fizički i psihički zlostavljali. Pravomoćnom presudom je osuđen na 5 godina zatvora.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je 2018. godine optužnicu protiv D.L. da je u logoru ratnih zarobljenika **Manjača**, kao kapetan I. klase vojske Republike Srpske i vođa operativnog tima organa bezbjednosti, naredio da se ratni zarobljenici muče i da se prema njima nečovječno postupa te da im se nanose velike patnje i ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja te kršeći pravila međunarodnog prava ratne zarobljenike i sam mučio te prema njima nečovječno postupao. U svibnju 2019. Županijski sud u Zagrebu donio je presudu kojom ga je proglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 6 godina, koju presudu je potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske u studenom 2019.

2. Postupci pred sudovima

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je 2014. godine optužnicu protiv R.A., potpukovnika JNA i zapovjednika logora ratnih zarobljenika **Manjača**, zbog postojanja osnovane sumnje da je naložio pripadnicima osiguranja logora fizičko i psihičko zlostavljanje zarobljenika te da nije poduzeo ništa kako bi spriječio nezakonita postupanja, čime je pristao da njemu podređeni osobe nastave s takvim protupravnim radnjama i na posljedice. Pred Županijskim sudom u Zagrebu u tijeku je glavna rasprava budući je određeno suđenje u odsutnosti okrivljenika.

PROCESUIRANI RATNI ZLOČINI POČINJENI U LOGORIMA I ZATVORIMA NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE TIJEKOM DOMOVINSKOG RATA

1. Postupci dovršeni osuđujućim presudama

Zbog zlostavljanja počinjenih u zatvorima u **Kninu**, vojnom zatvoru "Južni logor" u Kninu te tzv. Staroj bolnici u Kninu, koji zatvori su bili pod upravom Ministarstva unutrašnjih poslova tzv. Srpske autonomne oblasti Krajine odnosno od prosinca 1991. Republike Srpske Krajine, povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku od 2. lipnja 1992., kao stražari u logorima osuđeni su P.K. na kaznu zatvora od šest godina i N.B. na kaznu zatvora od 3 godine i 10 mjeseci.

Županijsko državno odvjetništvo u Sisku podiglo je 1992. godine optužnicu protiv R.P., P.V., S.B., D.M., Đ.B., P.B., I.B., Đ.B., M.Lj., V.Č., D.T. i I.Đ. zbog osnovane sumnje da su kao stražari i drugi zaposlenici u logoru ratnih zarobljenika u **KPD Glina** tukli i na različite načine mučili više zatvorenih civila i ratnih zarobljenika hrvatske nacionalnosti. Okružni sud u Sisku je 15. veljače 1993. donio presudu kojom je sve optuženike proglasio krivima i osudio na kaznu zatvora od 20 godina. Tijekom 2009. godine ovaj kazneni postupak je obnovljen te je u ponovljenom postupku u odnosu na jedanaest okrivljenika postupak obustavljen, dok je u odnosu na opt. Đ.B. prijašnja osuđujuća presuda ostala u cijelosti na snazi.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Sisku iz 1993. godine protiv R.V. kojom ga se teretilo da je u logoru ratnih zarobljenika u **KPD Glina**, kao stražar nečovječno postupao i mučio više zarobljenih osoba hrvatske nacionalnosti, Županijski sud u Sisku je u svibnju 2002. donio presudu kojom je okrivljenika proglasio krivim i osudio ga na kaznu zatvora od 5 godina, koja je povišena na 7 godina drugostupanjskom presudom Vrhovnog suda RH iz siječnja 2003.

Optužnicom iz 1993. godine teretilo se M.Ž. zbog zločina počinjenog prisilnim odvođenjem i zlostavljanjem u zatvoru u **Staroj Gradiški** zarobljenih M.F. i Ž.G., a na temelju koje optužnice je M.Ž. osuđen na 14 godina zatvora.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je optužnicu protiv M. L. zbog pomaganja u vršenju mučenja i nečovječnim postupanjima u Dalju, u skladištu IPK Osijek, nakon čega su mučene osobe odvođene u logore. Županijski sud u Osijeku 1993. godine proglasio ga je krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 5 godina. Okrivljenog se teretilo da je u **Dalju**, u skladištu IPK Osijek, kad je postrojena veća grupa zarobljenih branitelja i građana nesrpske nacionalnosti s područja općine Vukovar gdje su ih okupatori unakrsno ispitivali, vrijeđali, tukli i prijetili im da će ih pobiti, na traženje pripadnika JNA i četničkih formacija da im prokaže pripadnike MUP-a, gardiste i druge, a da će zauzvrat dobiti određene pogodnosti u hrani i cigaretama, na posebnom spisku prokazao J.M., N.K., I.G., B.M., J.K., M.J., F.I., Z.G., D.M., J.Š., J.V., D.B., I.B., R.S., D.L., G.S., D.S., D.V., Z.Š., M.R., Đ.T., J.Š., M.Đ., P.P., Ž.L. i T.P., nakon čega su ove osobe bile izdvojene iz grupe zarobljenika i fizički zlostavljane i mučene ili odvedene u logore.

Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru podiglo je u rujnu 1994. optužnicu protiv 26 osoba među kojima su neki optuženi zbog kršenja normi međunarodnog prava u zatvoru u **Velikoj Peratovici**. Povodom te optužnice Županijski sud u Bjelovaru je u srpnju 2002. proglasio krivim N.B. i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 3 godine, jer je kao pripadnik srpskih paravojskih postrojbi sa sjedištem u Velikoj Peratovici, zajedno s drugim pripadnicima srpskih paravojskih postrojbi, uz zlostavljanje nasilno odveo civile S.H., M.H., M.M., Z.M. i D.S. u zatvor u Veliku Peratovicu, a potom iz Gornje Kovačice, nasilno odveo civila M.H. u zatvor u **Mali Grđevac**.

Na temelju izmijenjene optužnice iz 1994. godine Županijski sud u Požegi je osudio Đ.B. na kaznu zatvora od 3 godine i 6 mjeseci zbog zlostavljanja u logoru u **Staroj Gradiški** zarobljenih pripadnika Hrvatske vojske.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Požegi iz siječnja 1995. osuđen je R.I. na kaznu zatvora od 12 godina zbog zločina počinjenog u **logoru Stara Gradiška** silovanjem, fizičkim i psihičkim zlostavljanjem N.P.

Zbog zlostavljanja pripadnika hrvatskih oružanih snaga zarobljenih prilikom napada na Kijevo, a koje je počinio kao zatvorski čuvar u zatvoru u **Kninu**, Županijsko državno odvjetništvo u Zadru podiglo je optužnicu protiv N. M. te je Županijski sud u Zadru u siječnju 1995. donio presudu kojom je proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina.

Županijsko državno odvjetništvo u Zadru podiglo je 1995. godine optužnicu protiv Ž.C. stražara u prostoru **Stare bolnice u Kninu** zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika te ga je Županijski sud u Zadru 30. lipnja 1995. proglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.

Po podignutoj optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Zadru protiv S. P. i Ž.K. Županijski sud u Zadru donio je u travnju 1995. presudu kojom su proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora u trajanju od po 20 godina zbog zlostavljanja u prostorijama **Stare bolnice u Kninu**, gdje su raznim predmetima, šakama i nogama prebili zatvorenika J.M., koji je od zadobivenih po život opasnih povreda nakon puštanja iz zatvora preminuo.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi podiglo je u listopadu 1995. optužnicu protiv G.P. i Z.P. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH. Županijski sud u Požegi donio je u studenom 1995. presudu kojom ih je proglasio krivima te G.P. i Z.P. izrekao kazne zatvora u trajanju od po 3 godine, koju presudu je Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio u svibnju 1999. Osuđeni su jer su u kolovozu 1991. uhitili dvojicu civila i kao taoce ih odveli u **logor Stara Gradiška**, kako bi im poslužili za puštanje zarobljenika - pripadnika njihovih postrojbi.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi podiglo je optužnicu protiv M.S. te ga je Županijski sud u Požegi u listopadu 1995. osudio i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 10 godina, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH, koju presudu je u travnju 1996. potvrdio Vrhovni sud

Republike Hrvatske. Osuđen je jer je kao stražar u **logoru Bučje**, u koji su protuzakonito dovođeni civili i ratni zarobljenici, sudjelovao u njihovom fizičkom zlostavljanju i odvođenju na prisilne radove.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi je podiglo optužnicu protiv P.V. na temelju koje ga je Županijski sud u Požegi u studenom 1995. osudio na kaznu zatvora u trajanju od 2 godine zbog protupravnog zatvaranja G.S. u **logoru Bučje**.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi podiglo je u studenom 1995. optužnicu protiv V.K. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika te je Županijski sud u Požegi 4. ožujka 1996. donio presudu kojom ga je proglasio krivim, izrekavši mu kaznu zatvora u trajanju od 14 godina. Isto državno odvjetništvo podiglo je u travnju 1996. protiv njega još jednu optužnicu zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH te je Županijski sud u Požegi 27. siječnja 1997. donio presudu kojom ga je proglasio krivim i izrekao mu jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, koje presude je 1997. godine potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske. Osuđen je jer je kao pripadnik pobunjeničkih formacija tzv. teritorijalne obrane Pakrac u improviziranom zatvoru na **Grđevici** fizički zlostavljao prisilno dovedenog civila F.G., a potom u **logoru Bučje** zlostavljao zatočene civile J.Š. J.C. i Z.K., kojem je nanio teške i po život opasne ozljede od kojih je nedugo nakon toga i preminuo.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi je 1995. godine podiglo optužnicu protiv P.S. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva te ga je Županijski sud u Požegi proglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 6 godina. Osuđen je jer je 1991. godine u Pakračkim vinogradima, zajedno s drugim pripadnicima paravojskih formacija sudjelovao u nezakonitom uhićenju i zlostavljanju civila Z.M., Ž.N., S.S., G.Đ., M.S. i D.N. koji su sprovedeni u **logoru Bučje**.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je 1996. godine optužnicu protiv većeg broja okrivljenika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog u **logoru Velepromet**. Županijski sud u Vukovaru donio je 2000. godine presudu kojom ih je proglasio krivima i izrekao zatvorske kazne i to: R.J. u trajanju od 20 godina, D.S. u trajanju od 12 godina, N.Ž. u trajanju od 20 godina (okrivljenik preminuo), D.F. u trajanju od 5 godina, S.S. u trajanju od 20 godina, M.K. u trajanju od 10 godina, S.C. u trajanju od 15 godina (izdržavanje kazne zatvora zbog ovog kaznenog djela u Republici Srbiji), B.L. u trajanju od 20 godina, S.K. u trajanju od 8 godina, M.I. u trajanju od 13 godina, M.K. u trajanju od 6 godina, Z.S. u trajanju od 8 godina, G.M. u trajanju od 7 godina.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Požegi iz 1998. godine stavljeno je na teret S.Š. mučenje i nečovječno postupanje prema dvadesetak pripadnika Hrvatske vojske zarobljenih u **Staroj Gradiški**, među kojima R.K., M.Ž. i R.D., kojeg su nepoznati počinitelji kasnije i usmrtili, zbog kojeg zločina je Županijski sud u Požegi S.Š. osudio na kaznu zatvora od 15 godina.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi je 2000. godine podiglo optužnicu protiv J.R. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva te ga je Županijski sud u Slavonskom Brodu proglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora u

trajanju od 5 godina, jer je kao upravnik **zatvora Stara Gradiška**, protupravno držao i ispitivao zatočene civile, a koje su stražari i čuvari fizički i psihički zlostavljali.

Također je zbog zlostavljanja počinjenih u **logoru Velepromet** Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru podiglo optužnicu protiv D.Č. te je 8. studenog 2000. godine Županijski sud u Vukovaru proglasio imenovanog krivim izrekavši mu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina.

U postupku povodom optužnice iz ožujka 2002., pravomoćnom presudom Županijskog suda u Splitu od 2. ožujka 2006. osuđeni su okrivljenici, i to T.V. na kaznu zatvora u trajanju od osam godina, D.B. na kaznu zatvora u trajanju od sedam godina, te A.G. i A.B. na kazne zatvora u trajanju od po 6 godina. U obnovljenom su postupku osuđeni okrivljenici, M.B. pravomoćnom presudom Županijskog suda u Splitu od 14. svibnja 2012. na kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i šest mjeseci, te J.B. pravomoćnom presudom Županijskog suda u Splitu od 29. prosinca 2009. na kaznu zatvora u trajanju od četiri godine, dok je protiv okrivljenih T.D. i E.B. povodom obnove u tijeku postupak, sve zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. OKZRH, koje su okrivljenici počinili time što su u Vojnom zatvoru "**Lora**" u Splitu, u kojem su za vrijeme trajanja oružanog sukoba između Hrvatske vojske i pripadnika tzv. JNA i srpskih paravojnih formacija, između ostalih bili protupravno zatočeni civili uglavnom srpske nacionalnosti, T.D. kao zapovjednik Vojnog zatvora, T.V. kao zamjenik zapovjednika, M.B., J.B. i D.B. kao pripadnici Vojne Policije, a E.B., A.G. i A.B. kao stražari u navedenom zatvoru, zatočenike fizički i psihički zlostavljali, uslijed čega je kod pojedinih zatvorenika nastupila smrt, dok su preostali zatvorenici doživjeli teške i trajne povrede fizičkog i psihičkog zdravlja.

Županijsko državno odvjetništvo u Gospiću je u studenom 2002. podiglo optužnicu protiv Ž.P. i S.T. zbog nečovječnog postupanja u vojnom zatvoru u **Frkašiću** prema zarobljenim pripadnicima Hrvatske vojske, Hrvatskog vijeća obrane i V. Korpusa iz Bihaća I.Č., M.T., I.D. i M.T. te je Županijski sud u Gospiću 24. travnja 2003. donio osuđujuću presudu preinačenu presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske kojom je Ž.P. osuđen na 8 godina zatvora i S.T. na kaznu zatvora u trajanju od 6 godina.

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru podiglo je 2003. godine optužnicu protiv komandira tadašnje **Stanice milicije Borovo**, milicionera i pripadnika tzv. Teritorijalne obrane Borovo, ukupno 6 okrivljenika, zbog teškog fizičkog i psihičkog zlostavljanja zatvorenika. Županijski sud u Vukovaru 2005. godine proglasio ih je krivima i izrekao im kazne zatvora i to: J.Č. 14 godina, M.D. 10 godina, M.M. 7 godina, a D.M., D.S. i J.V. svakom po 6 godina.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Karlovcu iz 2003. godine Županijski sud u Karlovcu osudio je u lipnju 2005. S.K., jer je kao pripadnik pričuvnog sastava "milicije tzv. SAO Krajine" u **Korenici**, fizički zlostavljao dvojicu zarobljenih pripadnika PU Karlovačke te kao pripadnik čete „Vojne policije 15. Korpusa” tzv. Vojske RSK, u zatvoru za ratne zarobljenike koji je bio smješten u O.Š. u **Frkašiću**, gdje su bili zatvoreni ratni zarobljenici pripadnici Hrvatske vojske, Hrvatskog vijeća obrane te Armije BiH, zarobljeni u raznim ratnim operacijama, ratne zarobljenike fizički zlostavljao i dozvoljavao zarobljenicima srpske nacionalnosti da tuku zarobljene pripadnike hrvatske vojske. Osuđen je na kaznu zatvora od 7 godina.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi podiglo je optužnicu protiv R.A. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva te ga je Županijski sud u Požegi 2003. godine proglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 4 godine i 9 mjeseci. Navedena presuda nije postala pravomoćna budući je okrivljenik 14. travnja 2003. smrtno stradao u prometnoj nezgodi, pa je postupak obustavljen. Stavljeno mu je na teret da je kao čuvar u **logoru Bučje**, psihički i fizički zlostavljao zatočenike J.J. i F.C.

Županijsko državno odvjetništvo u Zadru podiglo je optužnicu protiv Đ. M., kao pripadnika milicije tzv. "Republike Srpske Krajine", kojom ga se teretilo zbog nečovječnog postupanja prema zarobljenim pripadnicima ZNG-a i MUP-a zatvorenima u vojnom zatvoru tzv. Južni logor u **Kninu** te ga je Županijski sud u Zadru u travnja 2005. proglasio krivim i osudio na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Rijeci iz 2007. godine Županijski sud u Rijeci donio je presudu u lipnju 2012., preinačenu presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kojom je Ž.Š. osuđen na kaznu zatvora u trajanju 3 godine, a M.P. na kaznu zatvora u trajanju 2 godine i 6 mjeseci. Okrivljenici su terećeni da su prostorijama zgrade milicije u **Korenici** zatočili ratne zarobljenike N.N., L.M. i B.P. te ih na grub način ponižavali, fizički i psihički zlostavljali, mučili i tjelesno kažnjavali, uslijed čega su zadobili teške ozljede.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku iz 2007. godine Županijski sud u Osijeku je osudio N.S., M.K. i R.K. zbog fizičkog i psihičkog zlostavljanja civilnih stanovnika Dalja te ubojstva jednog civila u prostorijama vojne policije u **Dalju**, odnosno tzv. „**Šrajberovoj kući**“, koju presudu je preinačio Vrhovni sud Republike Hrvatske osudivši N.S. na kaznu zatvora od 10 godina, M.K. na kaznu zatvora od 6 godina i R.K. na kaznu zatvora od 5 godina.

Županijsko državno odvjetništvo u Šibeniku podiglo je 2007. godine optužnicu protiv S.P. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Županijski sud u Šibeniku ga je u srpnju 2008. proglasio krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 5 godina koju je Vrhovni sud Republike Hrvatske preinačio i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 8 godina. Okrivljeniku se stavljalo ne teret da je, nakon što su pripadnici „martičeve milicije“ protupravno lišili slobode civile Š.Č., A.M., D.Š., I.Š., I.Z., Ž.M., M.P., I.P., I.B., M.S. i pripadnike Hrvatske vojske J.Č., Ž.M., I.G., N.L., M.P., I.M., Ž.M., J.K., B.F., T.G., Z.B. i D.D. te pripadnike MUP-a Republike Hrvatske R.B., M.M., I.Š., A.S., V.M. i I.A. zatočili i zatvorili u „Okružni zatvor“ smješten u prostorijama stare bolnice u **Kninu**, postupajući u svojstvu „martičevog milicajca“ na mjestu stražara, zatočene svakodnevno teško fizički i psihički zlostavljao.

Na temelju optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru Županijski sud u Vukovaru je u prosincu 2007. proglasio krivim S.P. zbog zlostavljanja u **logoru Berak**, osudivši ga na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine, koju je Vrhovni sud Republike Hrvatske preinačio i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci. Ova optužnica je i dalje na snazi u odnosu na 16 okrivljenika koji su nedostupni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.

Županijsko državno odvjetništvo u Požegi je u kolovozu 2008. podiglo optužnicu protiv više osoba te je Županijski sud u Osijeku 13. lipnja 2011. donio presudu kojom je krivima proglasio T.P. i Ž.T. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH, izrekavši T.P. kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, a Ž.T. kaznu zatvora u trajanju od 12 godina. Stavljeno im je na teret zlostavljanje i ubijanje zarobljenih civila srpske nacionalnosti u mjestu **Ribnjaci (Marino Selo)**.

U postupku povodom optužnice iz prosinca 2008., pravomoćnom presudom Županijskog suda u Splitu od 24. travnja 2017. osuđeni su okrivljenici, i to T. V. na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina, te A.G. i A.B. na kazne zatvora u trajanju od po 8 godina. Protiv okrivljenih T.D. i E.B. postupak je još uvijek u tijeku, zbog zločina koje su okrivljenici počinili time što su u Vojnom zatvoru "**Lora**" u Splitu, u kojem su bili zatočeni ratni zarobljenici, pripadnici tzv. JNA i srpskih paravojskih postrojbi zarobljeni u oružanom sukobu s postrojbama Hrvatske vojske, T.D. kao zapovjednik Vojnog zatvora, T.V. kao njegov zamjenik zapovjednika, te E.B., A.G. i A.B. kao stražari u navedenom zatvoru, postupajući suprotno odredbama međunarodnog prava i konvencija, osobno i zajednički s civilnim osobama kojima su omogućili ulazak u zatvor, fizički i psihički zlostavljali zatvorenike, uslijed čega je kod pojedinih zatvorenika nastupila smrt, dok su preostali doživjeli teške i trajne povrede fizičkog i psihičkog zdravlja.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je zbog zločina počinjenog u **Dalju** procesuiralo Č.J. po zapovjednoj odgovornosti, koji je povodom optužnice iz ožujka 2009. osuđen na kaznu zatvora od 5 godina.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Gospiću, Županijski sud u Gospiću je u ožujku 2009. na 7 godina zatvora osudio G.Z. zbog mučenja i nečovječnog postupanja u vojnom zatvoru smještenom u zgradi Osnovne škole u **Frkašiću**, prema zarobljenim pripadnicima Hrvatske vojske J.T., I.Č., i I.D., pripadniku Hrvatskog vijeća obrane M.T. te pripadniku Armije BiH K.B.

Na temelju podataka koje je dostavilo Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, u Republici Srbiji je protiv M.Š. u lipnju 2009. podignuta optužnica zbog zločina počinjenog u **logoru Stara Gradiška**, u kojem je optuženik obavljao ispitivanje zarobljenih građana hrvatske nacionalnosti, mučio ih i zlostavljao. Kazneni postupak je proveden u prisutnosti optuženika pred Višim sudom u Beogradu - Odjeljenjem za ratne zločine te je donesena presuda protiv M.Š. zbog kaznenog djela iz članka 142. KZ SRJ, kojom je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina. Apelacioni sud u Beogradu je 24. siječnja 2011. odbio žalbu optuženika i potvrdio prvostupanjsku presudu.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je u prosincu 2011. optužnicu protiv S.K., D.P., V.I., Ž.Ž. i G.Š. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Županijski sud u Zagrebu je u svibnju 2016. donio presudu kojom je svih pet optuženika proglasio krivima za teško fizičko i psihičko zlostavljanje zatočenih civila i ratnih zarobljenika u vojarni „**Kerestinec**“ i osudio ih na zatvorske kazne. Povodom žalbi okrivljenika Vrhovni sud Republike Hrvatske je 2017. godine djelomično

preinačio odluku o kazni na način da je S.K. osuđen na kaznu zatvora od 4 godine i 6 mjeseci, D.P. na kaznu zatvora od 2 godine, V.I. na kaznu zatvora od 3 godine, Ž.Ž. na kaznu zatvora od 2 godine i G.Š. na kaznu zatvora od 1 godine i 5 mjeseci.

U postupku povodom optužnice iz prosinca 2011. prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Splitu od 20. srpnja 2017. okrivljenici D.B. i M.P. su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od po dvije godine zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. OKZRH, koje su počinili time što su u vojnom zatvoru „**Kuline**“ u Šibeniku postupali suprotno odredbama međunarodnog prava i konvencija, D.B. u svojstvu zapovjednika navedenog zatvora odobravao i osobno sudjelovao, a M.P. kao zatvorski čuvar sudjelovao u fizičkom i psihičkom mučenju i zlostavljanju civilnih zatvorenika M.K., D.J. i D.S., uslijed čega je kod navedenih civila nastalo trajno oštećenje fizičkog i mentalnog zdravlja.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je optužnicu protiv Lj.R. i V.G. zbog psihičkog i fizičkog zlostavljanja, prisilnog odvođenja i zatvaranja civila Z.M., M.G., G.G., H.G. i M.G. u jednoj obiteljskoj kući i prostorijama Mjesne zajednice u **Dalju** te ih je Županijski sud u Osijeku 2015. godine proglasio krivima i osudio na kazne zatvora od 10 i 5 godina, koju presudu je potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske 2016. godine.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu iz veljače 2017., Županijski sud u Zagrebu je 19. srpnja 2018. osudio V.S. na kaznu zatvora od 3 godine. Teretilo ga se da je obnašajući dužnost komandanta odjeljenja Stanice milicije Bijela u Miokovićevu, sadašnjem Đulovcu, znajući da pripadnici odjeljenja stanice milicije Bijela u Miokovićevu koji su mu direktno bili podčinjeni, uhićuju i u prostorije stanice milicije u **Đulovcu** dovode neosnovano uhićene civile s područja Miokovićeve, koje pripadnici milicije i tzv. teritorijalne obrane svakodnevno fizički i psihički zlostavljaju, iako je bio u mogućnosti ništa nije poduzeo da bi iz zatvora pustio neosnovano zatvorene civile V.P., I.G., I.G. i J.N. te iako je mogao, ništa nije poduzeo da bi spriječio psihičko i fizičko zlostavljanje zatvorenika koje su pripadnici milicije i teritorijalne obrane svakodnevno zlostavljali, već jer naprotiv i sam zlostavljao neke od zatvorenika.

Nakon što je Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo optužnicu protiv Z.V. zbog zlostavljanja civila V. M. i Z.M. u zgradi milicije u **Erdutu**, Županijski sud u Osijeku je 2017. godine donio presudu kojom ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od 3 godine, koju je Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio presudom od 4. svibnja 2020. godine.

2. Postupci pred sudovima

Po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Bjelovaru iz svibnja 1993. u tijeku je kazneni postupak protiv Ž.Č., N.M. i A.P., kojima se stavlja na teret da su u Malom Grđevcu, ispred društvenog doma, kao pripadnici paravojne srpsko-terorističke organizacije samozvanog "Bilogorskog odreda", prilikom povlačenja s tog područja, po naredbi A.P. ubili civile osobe I.J., E.N. i Š.N., koje su kao taoce čuvali u podrumu osnovne škole u **Malom Grđevcu**.

Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru u rujnu 1994. podiglo je optužnicu protiv Ž.Z., R.Č., R.R., B.Č., L.S., M.S., T.A., J.B., R.B., N.B., S.B., R.B., I.C., M.Č., M.D., M.K., R.K., B.K., Z.K., S.K., D.M., M.O., M.O., N.P., M.T. i D.V. zbog zločina počinjenog nasilnim odvođenjem, psihičkim i fizičkim zlostavljanjem te u konačnici ubijanjem civila zatvorenih u zatvoru u **Velikoj Peratovici** i **Malom Grđevcu**.

Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru optužnicom iz srpnja 1995. tereti Lj.A., R.A., B.Ž., V.G., T.L., M.M., M.Š., D.Ž., M.Š., M.Ž., N.K., Z.P., S.Ž., B.B., R.Ž., po zapovjednoj odgovornosti i kao neposredne počinitelje zbog zločina počinjenih u zatvoru u **Dulovcu** privođenjem, zatvaranjem i zlostavljanjem zatočenika kojima su nanošene lake i teške tjelesne ozljede te su ranjavani i ubijani hladnim i vatrenim oružjem.

Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru je u lipnju 1997. podiglo optužnicu protiv M.L., S.M., K.Ž., N.M., Č.U., M.A., S.R., M.M., N.B., K.Ž., Lj.B., M.Š., N.M., S.K., V.P., P.K., B.T., R.G., M.R., M.B., B.V. i M.M., po zapovjednoj odgovornosti i kao neposrednih počinitelja zbog zločina počinjenih u zatvoru u **Bijeloj** protupravnim zatvaranjem i zlostavljanjem većeg broja civila hrvatske nacionalnosti, kao i pripadnika Hrvatske vojske te djelatnika Policijske stanice Daruvar, uslijed čega se mnogim zatočenicima nakon odvođenja u zatvor gubi svaki trag, dok je J.H. tamo usmrćen. B.V. je oslobođen za zločine koji su mu spomenutom optužnicom stavljeni na teret, dok je protiv M.B., S.R., M.A., M.M. i N.M. postupak obustavljen zbog smrti okrivljenika, a u odnosu na ostale optuženike je optužnica i dalje na snazi.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku iz listopada 2001. i dalje je u tijeku kazneni postupak protiv B.B., V.A., Đ.Č., V.G., B.G., M.L., B.M., J.M., D.R., D.T., I.U., Đ.V. i N.V., kojima se stavlja na teret da su kao čelnici ili pripadnici neprijateljskih tijela vlasti fizički i psihički zlostavljali, nečovječno postupali, ubijali civilno stanovništvo, pljačkali imovinu i raseljavali nesrpsko stanovništvo na području **Dalja, Dalj planine i Erduta**.

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru je u rujnu 2006. zbog zločina počinjenih u **logoru Velepromet** podiglo optužnicu protiv S.D., koji postupak je još uvijek u fazi optuženja.

U postupku koji je povodom optužnice iz prosinca 2008. pred Županijskim sudom u Splitu u tijeku protiv okrivljenih T.D. i E.B. zbog kaznenog djela iz članka 122. OKZRH počinjenog u Vojnom zatvoru "**Lora**", pripojen je i obnovljeni postupak protiv navedenih okrivljenika povodom optužnice od 25. ožujka 2002. zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. OKZRH.

Županijsko državno odvjetništvo u Sisku podiglo je 2008. godine optužnicu protiv Đ.O. zbog postojanja osnovane sumnje da je kao pripadnik Milicije SAO Krajine u Glini, u prostorijama stanice u Glini, kao i zatvoru u **KPD Glina** mučio i nečovječno postupao prema više zatočenih civila. U tijeku je provođenje glavne rasprave u odsutnosti optuženika.

Zbog fizičkog zlostavljanja zarobljenika u zatvoru u **Staroj Gradiški** Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu je 2009. godine podiglo

optužnicu protiv J.P. kao stražara u zatvoru u Staroj Gradiški, koji predmet se nalazi pred Županijskim sudom u Osijeku.

Županijsko državno odvjetništvo u Sisku podiglo je 2010. godine pred Županijskim sudom u Sisku optužnicu protiv petorice državljana Republike Srbije kojima se, između ostalog stavlja na teret da su i to D.J. kao predsjednik ratnog predsjedništva Gline naredio napade postrojbi Teritorijalne obrane Glina i njima podčinjene milicije "SAO Krajine" na sela nastanjena pretežito hrvatskim pučanstvom, a M.P. se tereti da je kao pomoćnik komandanta Regionalnog štaba Teritorijalne obrane za Baniju i Kordun za moralno-politički rad, naredio da se ratni zarobljenici u logoru **KPD Glina** podvrgavaju fizičkom i psihičkom mučenju i zlostavljanju što su osobe iz njegove tjelesne zaštite i čuvari logora KPD Glina i provodili. J.K. se tereti i da je kao obavještajni oficir pri Štabu Teritorijalne obrane Glina te istovremeno ovlaštenik za pregovore s predstavnicima hrvatske Vlade vezano za razmjenu zarobljenika, protivno međunarodnim konvencijama, dolazio u logor KPD Glina, gdje je premlaćivao i zlostavljao ratne zarobljenike. U ovom je kaznenom predmetu određeno suđenje u odsutnosti te se očekuje zakazivanje glavne rasprave.

Županijsko državno odvjetništvo u Slavonskom Brodu je 2010. godine podiglo optužnicu protiv 9 stražara u **zatvoru Stara Gradiška** kojom ih se tereti da su kao pripadnici Milicije - TO SAO Krajina, obnašajući dužnost stražara u zatvoru u Staroj Gradiški, psihički i fizički zlostavljali zatočene civile.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu je u ožujku 2011. podiglo optužnicu protiv T.P., D.B., Ž.M. i M.P. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Optužnicom se terete da su u vojnom zatvoru „**Kuline**“ u Šibeniku fizički i psihički zlostavljali odnosno nisu spriječili zlostavljanje zarobljenih pripadnika srpskih paravojnih postrojbi tzv. Republike Srpske Krajine.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je u srpnju 2012. optužnicu protiv B.B. zapovjednika Stanice milicije u **Erdutu**, na području Erduta i Aljmaša zato što je nezakonito privodio, zatvarao i zlostavljao civilno stanovništvo te izravno zapovjedio sebi podređenim pripadnicima milicije da nezakonito uhićuju, privode i po njegovoj naredbi fizički i psihički zlostavljaju civilno stanovništvo i jednog ratnog zarobljenika, nakon čega ih je prema očitom dogovoru s Ž.R. (pokojni), radi likvidacije predavao pripadnicima tzv. Arkanovih postrojbi smještenim u Centru za predvojničku obuku, koji su ih nakon toga ubijali te njihova tijela bacali u masovne grobnice.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je 2013. godine podiglo optužnicu protiv 7 stražara u **logoru Stara Gradiška** i protiv G.B. i Z.R. po zapovjednoj odgovornosti, zbog nezakonitog lišenja slobode i odvođenja u logor u Staroj Gradiški, primjene sile i nanošenja tjelesnih ozljeda većem broju civila hrvatske nacionalnosti s područja zapadnog dijela općine Nova Gradiška i jednom ratnom zarobljeniku, od kojih su neki ubijeni, a ostali zadobili tjelesne ozljede.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je u svibnju 2016. optužnicu protiv S.P., Đ.B., R.B., S.B. i N.P., i to protiv S.P. kao komandanta zarobljeničkog logora **KPD Glina**, Đ.B. kao upravitelja zatvora u sklopu kojega je funkcionirao zarobljenički logor te R.B., S.B. i N.P. kao zatvorskih čuvara, da su

zarobljenike mučili, prema njima nečovječno postupali i nanosili im ozljede tjelesnog integriteta. Pred Županijskim sudom u Zagrebu u tijeku je provođenje glavne rasprave u odsutnosti okrivljenika.

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu podiglo je u svibnju 2016. optužnicu protiv 40 okrivljenika koji se terete da su u svojstvu službenih i ovlaštenih osoba zatvora u **Kninu**, u koji su dovođeni civili i zarobljeni pripadnici hrvatske policije i vojske te pripadnici HVO, postupajući suprotno odredbama međunarodnog prava i konvencija, izlagali i podvrgavali zatvorenike psihičkom, fizičkom i seksualnom zlostavljanju, uslijed čega je kod pojedinih zatvorenika nastupila smrt, dok su preostali zatvorenici doživjeli teške i trajne povrede fizičkog i psihičkog zdravlja.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci je u svibnju 2016. podiglo optužnicu protiv D.B., M.K., Ž.K. i M.D., i to protiv D.B. i M.D. kao upravitelja **zatvora u Vojniću** po zapovjednoj odgovornosti, a protiv M.K. i Ž.K. kao neposrednih počinitelja – stražara zatvora u Vojniću, zbog zlostavljanja u tom zatvoru protupravno zatvorenih 51 civila i ratnih zarobljenika, od kojih su četiri osobe preminule od posljedica zlostavljanja.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci podiglo je 2018. godine optužnicu protiv T.V. kojom ga se tereti da je kao pripadnik tzv. Martičeve policije te ujedno vršeći čuvarsku službu u **logoru Stara Gradiška** zajedno s pokojnim M.B. i drugim nepoznatim čuvarima, zarobljene pripadnike aktivnog i pričuvnog sastava Policijske postaje Slunj i Zbora Narodne garde teško fizički i psihički zlostavljali.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci je u svibnju 2018. podiglo optužnicu protiv Ž.K. kojom ga se tereti da je u **Korenici**, kao pripadnik paravojnih postrojbi milicije Stanice javne bezbednosti Korenica, u sastavu MUP-a tzv. „SAO Krajine“, SUP-a – Knin, u više navrata sam ili zajedno s drugim neutvrđenim pripadnicima tzv. milicije SJB Korenica i drugim osobama, pripadnicima pobunjeničkih paravojnih postrojbi, u prostorijama milicijske stanice, na razne načine fizički i psihički zlostavljao zatočene civile i ratne zarobljenike.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci je u prosincu 2018. podiglo optužnicu protiv P.U. kojom ga se tereti da je u **Korenici**, kao pripadnik paravojnih postrojbi policije - načelnik Stanice javne bezbednosti Korenica, u sastavu MUP-a tzv. SAO krajine“, SUP-a Knin, znao da pripadnici milicije pobunjeničke tvorevine "SAO Krajine“ zajedno s pripadnicima drugih paravojnih postrojbi uhićuju i dovode u zatvor civile s područja Korenice, Korane, Vaganca, Poljanka i drugih okolnih mjesta, a uz njih kao ratne zarobljenike i pripadnike Hrvatske vojske i MUP-a Republike Hrvatske, iako je bio zadužen i odgovoran za osiguranje reda i zakonitost u postupanju prema zatočenicima nije poduzeo ništa da takva nezakonita postupanja spriječi i suzbije te da se otkriju i kazne počinitelji takvih zlodjela.

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci podiglo je u prosincu 2019. optužnicu protiv M.B., P.M. i Ž.K., kojom se terete M.B. kao predsjednik po njemu osnovanog Ratnog predsjedništva "Samoproglashene Općine Slunj", P.M. kao član tog predsjedništva koji je po naredbi M.B. osnovao zatvor u **Slunju** u kojem je vršio funkciju upravitelja zatvora i Ž.K. također kao član predsjedništva i ovlaštenik za određivanje radnih obveza zatvora u Slunju zbog ratnog zločina protiv civilnog

stanovništva. Stavlja im se na teret zatočenje većeg broja civilnih osoba uglavnom hrvatske nacionalnosti, koji su u tom zatvoru psihički i fizički zlostavljani, odnosno da su, iako su bili dužni, propustili spriječiti protuzakonita postupanja njima podređenih osoba, dok je povrh toga M.B. provodio i konfiskaciju imovine poduzeća u vlasništvu Republike Hrvatske odnosno privatne imovine izbjeglih građana Slunja.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je 2019. godine podiglo optužnicu protiv N.S. kojem se stavlja na teret da je, zajedno s drugim pripadnicima srpske paravojne postrojbe „Leva Supoderica“, iz logora Velepromet izveo zarobljenog pripadnika Hrvatske vojske V.K. i odveo ga u kuću u Vukovaru, u kojoj se nalazilo još petnaestak naoružanih osoba s četničkim obilježjima te ga tamo fizički i psihički zlostavljao.

3. Otvorene istrage

Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru je u lipnju 2014. pokrenulo istragu protiv D.M., S.P., G.P., Ž.P., Z.B., P.B., V.J., G.Č., J.T., Lj.M., K.B. i R.D. zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog na štetu ubijenih i nestalih logoraša **logora Bučje**, ali je istraga trenutno prekinuta budući su okrivljenici nedostupni tijelima progona.

Pred Županijskim državnim odvjetništvom u Splitu trenutno je u prekidu istraga otvorena u lipnju 2016. protiv D.V. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZRH i kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH koja kaznena djela su, između ostalih lokacija, počinjena i u zatvoru u **Kninu**.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu donijelo je u prosincu 2018. rješenje o provođenju istrage protiv J.K., Đ.Z. i Ž.Z. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZRH zbog postojanja osnovane sumnje da su iz **KPD Glina** izveli četvoricu zarobljenika te ih usmrtili. Istraga je u tijeku.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu donijelo je u listopadu 2019. rješenje o provođenju istrage protiv Ž.S., M.K., D.S. i D.K. zbog postojanja osnovane sumnje da su kao zapovjednici postrojbi milicije SAO Krajine, smještene u prijeratnog Spomen-doma na **Šamarici**, iako su znali da se u zatvoru u sklopu Spomen-doma veći broj zarobljenih hrvatskih policajaca i zatočenih civila zlostavlja i podvrgava različitim oblicima mučenja, nisu ništa poduzeli da takva postupanja spriječe uslijed čega je dio zarobljenika preminuo zbog zlostavljanja, a dio ih je usmrćen u nekoliko navrata na području oko Šamarice. Istraga je u tijeku.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je u studenom 2019. pokrenulo istragu protiv četvorice okrivljenika, od kojih se S.K. stavlja na teret odvođenje I.R. u **logor Velepromet**, gdje ga je zajedno s drugim pripadnicima srpske paravojske fizički i psihički zlostavljao te odveo iz logora Velepromet S.K., I.R. i N.V. u obiteljsku kuću u Vukovaru, gdje su ih uniformirani pripadnici srpske paravojne postrojbe „Leva Supoderica“ fizički i psihički zlostavljali.

Isto državno odvjetništvo je u ožujku 2020. donijelo rješenje o provođenju istrage protiv D.H. zbog zločina počinjenog na **Veleprometu** zlostavljanjem i ubojstvom maloljetnog S.R.

4. Obustave postupka, oslobađajuće i odbijajuće presude

Povodom zahtjeva Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku iz lipnja 1992. pokrenuta je istraga protiv Z.M. zbog osnovane sumnje na počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika na način da je u prostoru vojarne „Boško Žunić“ u **Kninu** nečovječno postupao prema zarobljenim pripadnicima Hrvatske vojske K.A. i A.V., koja istraga je obustavljena zbog nedostatka dokaza.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku iz travnja 1993. kojom je M.S. stavljen na teret da je kao zatvorski čuvar u **Kninu** maltretirao zarobljenike E.M. i G.L., nakon odustanka državnog odvjetnika zbog nedostatka dokaza, Županijski sud u Šibeniku je donio odbijajuću presudu.

Županijsko državno odvjetništvo u Sisku podiglo je u listopadu 1993. optužnicu protiv 21 optuženika zbog postojanja osnovane sumnje da su kao stražari u **KPD Glina** mučili i nečovječno postupali prema više zatočenih civila i ratnih zarobljenika. U odnosu na 19 optuženika je u razdoblju nakon podizanja optužnice kazneni postupak obustavljen zbog izmjene pravne kvalifikacije kaznenog djela na oružanu pobunu i primjene Zakona o oprostima. U odnosu na M.H. donesena je presuda kojom se odbija optužba primjenom Zakona o oprostima, a uslijed izmjene pravne kvalifikacije kaznenog djela na oružanu pobunu, dok je Z.D. oslobođen optužbi.

Povodom zahtjeva Županijskog državnog odvjetništva u Požegi od 28. studenoga 1997. pokrenuta je istraga protiv R.P. zbog postojanja osnovane sumnje da bi u zatvoru u **Grdevici** hicem iz vatrenog oružja usmrtio tamo zatočenog civila I.K., koja istraga je obustavljena zbog nedostatka dokaza.

Županijski sud u Sisku pokrenuo je 11. travnja 2000. istragu protiv M.M., zbog postojanja osnovane sumnje da je kao pripadnik milicije SAO Krajine u zatvoru u prostorijama prijeratnog Spomen-doma na **Šamarici** mučio i nečovječno postupao prema više zarobljenika. Nakon provedene istrage, državno odvjetništvo je odustalo od daljnjeg kaznenog progona te je Županijski sud u Sisku 2003. godine obustavio istragu.

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru je zbog zločina počinjenih u **logoru Velepromet** 2003. godine podiglo optužnicu pred Županijskim sudom u Vukovaru protiv P.R., koji postupak je u međuvremenu obustavljen te u veljači 2007. protiv J.R., koji postupak je dovršen odbijajućom presudom u svibnju 2020.

Na temelju zahtjeva Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku iz srpnja 2005. otvorena je istraga protiv S.K. zbog osnovane sumnje da je u zgradi stare bolnice u **Kninu** mučio ratnog zarobljenika V.S., koja istraga je obustavljena zbog nedostatka dokaza.

Povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Sisku iz 2006. godine protiv R.M. zbog osnovane sumnje da je u logoru ratnih zarobljenika u **KPD Glina**, kao pripadnik postrojbi pobunjenih Srba, po dogovoru s nepoznatim osobama iz logora izveo četiri zarobljenika hrvatske nacionalnosti i predao ih nepoznatim osobama koje su potom likvidirale zarobljenike, Županijski sud u Sisku je 2012. godine donio presudu kojom je oslobodio okrivljenika optužbe, koju je presudu potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske 2014. godine.

Na temelju zahtjeva za provođenje istrage Županijskog državnog odvjetništva u Sisku Županijski sud u Sisku je 2010. godine pokrenuo istragu protiv Đ.Š., zbog postojanja osnovane sumnje da je kao pripadnik Vojne policije TO Glina u **KPD Glina** mučio i nečovječno postupao prema više zarobljenika, uslijed čega je jedan zarobljenik preminuo. Tijekom istrage izvršena je izmjena pravne kvalifikacije tako da je osumnjičeniku stavljeno na teret počinjenje kaznenog djela oružane pobune, slijedom čega je Županijski sud u Sisku 2010. godine obustavio daljnju istragu primjenom Zakona o oprostima.

Protiv E.T., zapovjednika motorizirane brigade JNA, Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je 11. svibnja 2010. optužnicu da je kršeci pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, iako je kao zapovjednik bio dužan, propustio spriječiti da se civilno stanovništvo muči, ubija, protuzakonito zatvara i da se općenito prema njemu nečovječno postupa u zatvoru u **Dalju**. Dokazni materijal iz ovog predmeta dostavljen je na razmatranje Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije, putem Sporazuma zaključenog između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i tog Tužilaštva, budući je utvrđeno kako optuženik prebiva na teritoriju Republike Srbije. Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije odbilo je pokrenuti kazneni progon protiv E.T. zbog ovog zločina. U ožujku 2019. kazneni postupak u Republici Hrvatskoj je obustavljen slijedom smrti okrivljenika.

5. Istraživanja i izvidi

Nadležna državna odvjetništva u Republici Hrvatskoj u suradnji s državnim tijelima i drugim institucijama, koje imaju ili mogu imati korisne informacije i dokaze, i dalje poduzimaju sve raspoložive mjere i radnje s ciljem prikupljanja podataka o za sada nepoznatim, kako neposrednim počiniteljima, tako i nalogodavcima zločina počinjenih u logorima i zatvorima. Kako je sukladno članku 206. f Zakona o kaznenom postupku postupanje tijekom izvida tajno, zainteresiranu javnost ćemo informirati o poduzetom i utvrđenom, čim se za to ostvare zakonske pretpostavke.